

Kulturutskottet

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av lagen om studiestöd

INLEDNING

Remiss

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av lagen om studiestöd (RP 3/2019 rd): Ärendet har remitterats till kulturutskottet för betänkande.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- regeringssekreterare Antti Randell, undervisnings- och kulturministeriet
- förmånschef Piia Kuusisto, Folkpensionsanstalten
- vice ordförande Emilie Jäntti, Finlands Svenska Skolungdomsförbund FSS rf
- ordförande Bicca Olin, Finlands Svenska Skolungdomsförbund FSS rf
- ordförande Elias Tenkanen, Finlands Yrkesstuderandes Centralförbund - SAKKI rf
- ordförande Roosa Pajunen, Finlands Gymnasistförbund rf
- ordförande Jessica Makkonen, Alliansen för Finlands Studerande - OSKU rf
- expert Antti Hallia, Finlands studerandekårers förbund - SAMOK rf
- socialpolitisk sakkunnig Jani Sillanpää, Finlands studentkårers förbund FSF rf.

PROPOSITIONEN

Regeringen föreslår att lagen om studiestöd ändras. Bestämmelserna om studier som berättigar till studiestöd ska preciseras för att motsvara nuvarande tillämpningspraxis. Villkoren för rätt till studiestöd för studier som inte står under offentlig tillsyn blir flexibla på så sätt att det för erhållande av rätt till studiestöd inte längre krävs att utbildningsanordnaren har ordnat utbildningen i fråga i minst ett år. Det ska dock fortfarande krävas att utbildningen motsvarar utbildning enligt lagen om yrkesutbildning och att dess syfte är avläggande av en examen eller del av examen och även att utbildningsanordnaren har funktionella, yrkesmässiga och ekonomiska förutsättningar att ordna utbildningen. För att framhäva att studiestödet är den primära stödformen föreslår regeringen att kravet på tillfällighet i fråga om godtagbara skäl till att studierna fördröjts stryks i paragrafen om tillräcklig framgång i studierna. Även en med sjukdom jämförbar godtagbar omständighet som försvagar studieförmågan kan i fortsättningen utgöra ett godtagbart skäl.

Lagen avses träda i kraft den 1 augusti 2019.

Betänkande KuUB 1/2019 rd

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Sammantaget anser utskottet att de föreslagna kompletteringarna i lagen om studiestöd behövs och fyller sitt syfte. Ändringsförslagen förenklar stödvillkoren och leder till smidigare utbetalning av studiestödet i vissa situationer. De föreslagna ändringarna bedöms inte ha några nämnvärda statsfinansiella konsekvenser.

Kravet på att orsaken till fördröjda studier ska vara tillfällig föreslås bli struket (5 b § 3 mom.). Syftet är att utbetalningen av studiestöd inte ska avbrytas om studietakten saktar ner av godtagbart skäl, till exempel sjukdom, svår livssituation eller problem med studierna exempelvis på grund av läs- och skrivsvårigheter eller försvagad syn eller hörsel. Utskottet anser att de studerande får mer jämlika möjligheter att avklara studierna med avseende på försörjningen tack vare att bestämmelsen om villkoren för fortsatt studiestöd i en exceptionell livssituation förtydligas.

I propositionsmotiven (s. 9) står det att den orsak som medverkat till hur studierna framskridit och den otillräckliga studieframgången fortfarande ska ha ett tidsmässigt samband. Exempelvis utgör en svår livssituation under det första studieåret inte ett godtagbart skäl till fördröjda studier det tredje studieåret. Utskottet menar att detta i sig är motiverat men påpekar att orsakssambandet också kan gälla en längre tid, till exempel då en stor förändring i livssituationen eller en traumatisk upplevelse försvagar studieförmågan först en lång tid efter att de inträffat. Studiestödsvillkoren bör inom de gränser som lagstiftningen tillåter prövas individuellt med hänsyn till den studerandes faktiska situation. Samtidigt är det viktigt att avgörandepraxis samordnas på riksplaneln.

Utskottet välkomnar också förslaget att ändra lagstiftningen på så sätt att det inom utbildning som inte står under offentlig tillsyn inte längre ska vara ett villkor för studiestöd att utbildningsanordnaren har ordnat utbildningen i fråga i minst ett år. Det väsentliga är att innehållet i utbildningen uppfyller kraven i lagen om yrkesutbildning (531/2017). Utöver det som står i propositionsmotiven gör ändringen det möjligt att få studiestöd också för ny utbildning som startats av utbildningsanordnare med etablerad utbildningsverksamhet.

Studiestödet och reformen av yrkesutbildningen

Här pekar utskottet på eventuella behov av ändringar i lagstiftningen om studiestöd för att förändringarna i studierna till följd av yrkesutbildningsreformen ska vägas in. I ett sakkunnigyttrande påpekas det att studerande i läroavtalsutbildning enligt lagen om studiestöd (1 kap. 6 §) inte har rätt till studiestöd under läroavtalstiden, fastän reformen har lett till att de yrkesstuderande nu också har fler korta läroavtalsperioder i stället för läroavtal med sikte på att avlägga hela examen. Studerande i läroavtalsutbildning har rätt till lön för läroavtalstiden. Utskottet framhåller att ändringarna till följd av yrkesutbildningsreformen bör vägas in i lagstiftningen om studiestöd så att de studerande inte går miste om sin rätt till studiestöd när de kortvarigt deltar i utbildning i läroavtalsform och sedan fortsätter med sina studier vid läroanstalten. Det är absolut mycket viktigt att undervisnings- och kulturministeriet med det snaraste utreder problemen med studiestöd till studerande inom yrkesutbildningen och utifrån resultaten vidtar behövliga åtgärder för att ändra lagstiftningen.

Betänkande KuUB 1/2019 rd

FÖRSLAG TILL BESLUT

Kulturutskottets förslag till beslut:

Riksdagen godkänner lagförslaget i proposition RP 3/2019 rd utan ändringar.

Helsingfors 12.6.2019

I den avgörande behandlingen deltog

ordförande Mia Laiho saml
medlem Markku Eestilä saml
medlem Ritva Elomaa saf
medlem Eeva-Johanna Eloranta sd
medlem Janne Heikkinen saml
medlem Veronika Honkasalo vänst
medlem Eeva Kalli cent
medlem Hilikka Kemppe cent
medlem Noora Koponen gröna
medlem Johan Kvarnström sd
medlem Minna Reijonen saf
medlem Sami Savio saf
ersättare Merja Mäkisalo-Ropponen sd
ersättare Pia Viitanen sd.

Sekreterare var

utskottsråd Marja Lahtinen.